

Dětská přenosná obrna (poliomyelitida)

Co to je?

Dětská (přenosná) obrna je virové infekční onemocnění postihující nervový systém.

Výskyt v ČR a v zahraničí

Onemocnění se v ČR nevyskytuje, domácí případy (tj. neimportované) nejsou hlášeny od poloviny šedesátých let minulého století. Československo bylo první zemí na světě, kde se podařilo díky očkování plošně přerušit šíření divokých poliovirů, a v roce 1961 dosáhlo statutu „polio-free“. Ve světě se však virus poliomyelitidy stále vyskytuje ve vybraných oblastech a může představovat riziko i pro cestovatele. Endemický přenos divokého polioviru přetrvává zejména v Afghánistánu a Pákistánu, zatímco v dalších zemích jsou zaznamenávána ohniska cirkulujících vakcinačně derivovaných poliovirů (cVDPV - pozn. z živé oslabené vakcíny).

Jak se můžu nakazit?

Zdrojem nákazy je infikovaný člověk. Virus je vylučován stolicí a přenáší se fekálně- orální cestou, buď přímým kontaktem nebo nepřímo prostřednictvím kontaminované vody a potravin. Vzácně k přenosu může dojít i přes sliny nakažené osoby. Vylučování viru je přítomné i u lidí, u kterých probíhá nákaza bezpříznakově.

Kdo patří mezi ohrožené osoby infekce/komplikovaného průběhu

Ohroženou skupinou jsou v endemických oblastech především neočkované děti, přičemž se udává, že obrna se rozvine asi u 1 z 200 až 300 nakažených. V riziku jsou však i dospělí, u kterých již vyprchala imunita po očkování v dětství.

Inkubační doba

Inkubační doba bývá obvykle 7 až 10 dnů (rozmezí 4–35 dnů).

Jak se infekce projevuje?

Většina infekcí probíhá bezpříznakově, některé se mohou projevit jen nespecifickými příznaky jako je zvýšená teplota, únava, bolesti hlavy, v krku či trávicí obtíže. Pouze u malého procenta nakažených dochází k rozvoji zánětu centrálního nervového systému, který se projevuje bolestmi hlavy, zvracením, ztuhlostí šíje či zádočných svalů. Postupně se mohou rozvíjet bolestivé svalové stahy, svaly následně ochabují a dochází k obrně. V nejzávažnější formě může dojít i k poškození dýchacích a polykacích svalů.

Jak se to léčí?

Specifická léčba dětské přenosné obrny neexistuje, je možná pouze symptomatická terapie, klidový režim s následnou rehabilitací. V případě poškození dechových svalů je nutná umělá plicní ventilace.

Jaké jsou komplikace?

Vzniklé obrny jsou trvalého charakteru, přičemž i při intenzivní rehabilitaci lze zlepšení stavu očekávat jen u méně než poloviny postižených.

OČKOVÁNÍ:

Vakcína: Imovax Polio (ev. Boostrix Polio, Adacel Polio - vakcíny proti tetanu, černému kašli, záškrtu a poliu)

Základní typ vakcíny: inaktivovaná (= neživá) celovirionová vakcína

Věková indikace: základní očkování probíhá již v kojeneckém věku – povinné očkování základní

Přeočkování: v dospělosti, po dokončeném základním očkování v dětství, se doporučuje v případě cesty do rizikových zemí jednorázové přeočkování (ACIP CDC), případně některé evropské země při cestě do rizikových zemí doporučují přeočkování každých 10–20 let (STIKO, HealthyTravel...), SPC vakcíny uvádí přeočkování každých 10 let

Pro koho je očkování zejména vhodné: cestovatelé podle místa a délky pobytu (v některých zemích může být povinně vyžadováno při pobytu delším jak 4 týdny v rizikové oblasti)

Možné nežádoucí účinky: bolest, zarudnutí a otok v místě aplikace, zvýšená teplota či horečka

Úhrada: očkování proti poliomyelitidě (dětské přenosné obrně) je hrazené v rámci povinného očkování dětí, v dospělosti si očkování cestovatel zpravidla hradí sám, některé zdravotní pojišťovny však poskytují příspěvek v rámci preventivních programů

Upozornění: Text má pouze informativní charakter. Podrobné informace o jednotlivých vakcínách, včetně jejich indikací či nežádoucích účinků, naleznete v příbalové informaci či SPC dané vakcíny. Očkování musí předcházet sestavení podrobné lékařské anamnézy a indikaci pro očkování vždy stanovuje lékař při konzultaci na základě platných doporučení. Informace o úhradách vakcíny se mohou lišit, aktuální informace o úhradě vakcíny či příspěvcích zdravotních pojišťoven naleznete na stránkách Vaší zdravotní pojišťovny či Vám je sdělíme při konzultaci v našem centru.